

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет іноземних мов

Затверджено
на засіданні кафедри німецької філології
факультету іноземних
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 12 від 23 червня 2023 р.)

В. о. завідувача кафедри

доц. Петрашук Н. Є.

Силабус
з навчальної дисципліни
ЛІТЕРАТУРНИЙ ВАГНЕРИЗМ

Освітній рівень	магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
ОПП	німецька та англійська мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

Львів – 2023

**Силабус курсу «Літературний вагнеризм»
2023/2024 навчального року**

Назва курсу	Літературний вагнеризм
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет іноземних мов, кафедра німецької філології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я, по батькові	Маценка Світлана Павлівна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри німецької філології Львівського національного університету імені Івана Франка
Місце роботи	Львівський національний університет імені Івана Франка, кафедра німецької філології, кафедра німецької філології
Електронна адреса	Svitlana.macenka@lnu.edu.ua
Сторінка викладача	https://lingua.lnu.edu.ua/employee/matsenka-svitlana-pavlivna

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Час	У день проведення лекцій, практичних занять (за попередньою домовленістю)
Місце	Львівський національний університет імені Івана Франка, кафедра німецької філології (м. Львів, вул. Університетська, 1, каб. 427).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Сторінка курсу	https://lingua.lnu.edu.ua/course/literaturnyy-vagneryzm
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Літературний вагнеризм» є вибірконим курсом для спеціальності <u>035 Філологія</u> для освітньої програми «магістр», яка викладається в 10 семестрі в обсязі <u>3</u> кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та завдання курсу	<i>Метою</i> курсу «Літературний вагнеризм» є ознайомлення з визначним феноменом німецької культури – творчістю Ріхарда Вагнера, його впливом на різні сфери суспільного і культурного життя Німеччини, його естетикою та концепцією музичної драми, новим типом музично-драматичного театру, осмислення рецепції творчості Р. Вагнера в літературі, аналіз літературних творів, написаних під впливом музики німецького композитора. <i>Завдання</i> навчальної дисципліни:

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ознайомлення із життям та основними творчими етапами Ріхарда Вагнера; ➤ аналіз його праць з естетики; ➤ загальний аналіз окремих п'єс музичних драм Ріхарда Вагнера; ➤ усвідомлення ролі Р. Вагнера в німецькій культурі і його впливу на літературу; ➤ вивчення творчості Т. Манна, Ф. Верфеля, Е. Єлінек як реципієнтів творів Ріхарда Вагнера.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гілесгайм Ю., Ліпісівіцький М. Етапи на шляху до демократизації: «Летючий голландець» Ріхарда Вагнера в ранній творчості Бертольта Брехта // Українська книга про Ріхарда Вагнера / заг. наук. ред. Марини Черкашиної-Губаренко, Олександра Клековкіна. Київ: ІПСМ НАМ України, 2022. С. 256–279. 2. Маценка С. Партитура роману / Світлана Маценка. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 526 с. 3. Роценко О. Сакральна топоніміка у драматургії вагнерівського «Лоенгіна» (міфологічний аспект) // Українська книга про Ріхарда Вагнера / заг. наук. ред. Марини Черкашиної-Губаренко, Олександра Клековкіна. Київ: ІПСМ НАМ України, 2022. С. 294–318. 4. Українська книга про Ріхарда Вагнера / заг. наук. ред. Марини Черкашиної-Губаренко, Олександра Клековкіна. Київ: ІПСМ НАМ України, 2022. 399 с. 5. Шалагінов Б. Ріхард Вагнер і наш час. До 200-річчя з дня народження // Всесвіт. Київ, 2013. № 3/4. С. 185–196. 6. Шаповал О. Художня практика Ріхарда Вагнера як комунікативно-творчий процес. Харків: Харків. Нац. Ун. Мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків: Естет прінт, 2018. 345 с. 7. Borchmeyer D. Das Theater Richard Wagners. Idee. Dichtung. Wirkung. Stuttgart: Reclam, 2013. 428 S. 8. Borchmeyer D. Fontane, Thomas Mann und das „Dreigestirn“ Schopenhauer – Wagner – Nietzsche // Theodor Fontane und Thomas Mann. Die Vorträge des Internationalen Kolloquiums in Lübeck 1997 / Hrsg. von E. Heftrich. Frankfurt am Main: V. Klostermann, 1998. 292 S. 9. Borchmeyer D. Richard Wagner und die Literatur der frühen Moderne // Naturalismus, Fin de siècle, Expressionismus: 1890–1918 / Hrsg. von V. York-Gothart Mix. München, Wien: Hanser, 2000. S. 207–218. 10. Borchmeyer D. Richard Wagner. Werk – Leben – Zeit. Stuttgart: Reclam, 2013. 402 S. 11. Fontane-Handbuch. Stuttgart: Kröner, 2000. S. 334–345; 524–532. 12. Furness R. Wagner and Literature. Manchester: Uni Press, 1982. 159 p. 13. Geck M. Wagner. Biographie. München: Siedler, 2012. 414. 14. Hartman E. French literary Wagnerism. New York: Garland, 1986. 131 S. 15. Im Schatten Wagners. Thomas Mann über Richard Wagner. Frankfurt am Main: Fischer, 2010. 368 S. 16. Jelinek E. Rein Gold. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt, 2013. 224 S. 17. Koppen E. Wagnerismus – Begriff und Phänomen // Richard-Wagner-Handbuch / Hrsg. von Müller. Stuttgart: Kröner, 1986. 904 S. S. 609–524. 18. Liebe ohne Glauben. Thomas Mann und Richard Wagner / Hrsg. von H. Pils und Ch. Ulrich. Lübeck: Wallstein Verlag, 2011. 255 S. 19. Mann Th. Tristan. Stuttgart: Reclam, 1988. 63 S. 20. Richard Wagner – eine einmaliger Rezeptionsfall / Hrsg. von B. Raposo. Heidelberg: Winter Verlag, 2014. 296 S. 21. Ross A. Die Welt nach Wagner. Ein deutscher Künstler und sein Einfluss auf die Moderne / Aus dem amerikanischen Englisch von Gloria Buschor und

- Günter Kotzor. Hamburg: Rowohlt, 2020. 912 S.
22. Vaget H. R. Fontane, Wagner, Thomas Mann // Theodor Fontane und Thomas Mann. Die Vorträge des Internationalen Kolloquiums in Lübeck 1997 / Hrsg. von E. Heftrich. Frankfurt am Main: V. Klostermann, 1998. 292 S.
23. Wagner R. Oper und Drama. Stuttgart: Reclam, 1984. 548 S.
24. Wapnewski P. Tristan, der Held Richard Wagners. Berlin: Severins Siedler, 1981. 223 S.
25. Werfel F. Verdi. Roman der Oper. Berlin: Paul Zsolnay, 1930. 604 S.

Додаткова

26. Albrecht A., Weiershausen R. Das Motto. Aus Tristan und Isolde. Elsa Bernsteins Drama „Dämmerung“ als Auseinandersetzung mit dem Wagnerismus um 1900 // Zeitschrift für deutsche Philologie. Bd. 126 (2007). H. 4. S. 547–573.
27. Dahlhaus C. Richard Wagners Musikdramen. Stuttgart: Reclam, 1996. 240 S.
28. Emig Ch. Wagner in verjüngten Proportionen. Thomas Manns Novelle „Wälsungenblut“ als epische Wagner-Transkription // Thomas Mann-Jahrbuch, H. 7, 1994. S. 169–185.
29. Fähnrich H. Thomas Manns episches Musizieren im Sinne Richard Wagners. Parodie und Konkurrenz. Frankfurt am Main: Herchen, 1986. 498 S.
30. Färber R. Der Künstler Richard Wagner zwischen Romantik und Moderne. Epochenanalysen und Rezeptionen im Vergleich. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2003. 194 S.
31. Fischer J. M. Richard Wagner und seine Wirkung. Wien: Paul Zsolnay, 2013. 318 S.
32. Hein S. Richard Wagners Kunstprogramm im Nationalkulturellen Kontext. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte des 19. Jahrhunderts. Würzburg: Königshausen & Neumann, 2006. 328 S.
33. Hein S. Richard Wagners Kunstprogramm im Nationalkulturellen Kontext. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte des 19. Jahrhunderts. Würzburg: Königshausen & Neumann, 2006. 328 S.
34. Kaiser H. M. Intertextuelles Spiel mit Wagner-Analogien. Thomas Manns Burleske Tristan und der Ring des Nibelungen // Thomas Mann Jahrbuch, Bd. 14, 2001. 304 S.
35. Kurzke H. Thomas Mann: Epoche – Werk – Wirkung. – München: Beck, 1997. 349 S.
36. Scherliess V. „Burleske“ und „Opus metaphysicus“. Wagner Tristan bei Thomas Mann // Liebe und Tod – in Venedig und anderswo / Hrsg. von Thomas Sprecher, Frankfurt am Main: V. Klostermann, 2005. 290 S.
37. Schneider M. Die Geburt des Wagnerismus. Richard Wagners Nachinszenierung seines Werkes in der Wirklichkeit und die Folgen für die Rezeptionsgeschichte // Wagnerspectrum. Schwerpunkt Wagner und die Medizin / Hrsg. von U. Bermbach. Königshausen und Neumann, 2015. 284 S.
38. Vaget H. R. Wehvolles Erbe. Richard Wagner in Deutschland – Hitler, Knappertsbusch, Mann. Frankfurt am Main: S. Fischer, 2017. 560 S.
39. Valk Th. Literarische Musikästhetik. Eine Diskursgeschichte von 1800 bis 1950. Frankfurt am Main: V. Klostermann, 2008. 470 S.
40. Wagner H. Werfel contra Wagner // Sympaina. Bern, Berlin: Lang, 1997. S. 77–104.
41. Wagner-Handbuch / Hrsg. von L. Lütteken. Kassel: Bärenreiter, 2012. 512 S.
42. Wagnerspectrum. Schwerpunkt Thomas Mann und Wagner / Hrsg. von U. Bermbach. Heft 2, 2011. 264 S.
43. Zelinsky H. Richard Wagner – ein deutsches Thema. Dokumentation zur

	<p>розглядати актуальні літературні тексти в літературно-історичному контексті, розуміти специфіку літературної комунікації у культурологічному та історичному полі, усвідомлювати зв'язок літератури з іншими дискурсами і формами знання.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ життя і творчість Ріхарда Вагнера як феномен німецької культури; ➤ естетику Ріхарда Вагнера, специфіку його музичної драми; ➤ феномен вагнеризму; ➤ вплив вагнеризму на німецьку літературу; ➤ основних представників літературного вагнеризму і специфіку їхньої творчості. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ розпізнавати вагнерівські лейтмотиви в літературних творах; ➤ аналізувати твори, які виникли під впливом музики Вагнера, зокрема як сукупні твори мистецтва;
Ключові слова	Вагнеризм, літературний вагнеризм, лейтмотиви, музична драма, сукупний твір мистецтва, Ріхард Вагнер, Томас Манн, Франц Верфель, Ельфріде Єлінек.
Формат курсу	Дистанційне навчання
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль	Залік
Пререквізити	Історія німецької літератури XIX – першої половини XX століття, теорія літератури, країнознавство.
Форми організації навчання	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації, написання рефератів, відвідування і реферування концерту.
Методи навчання	Пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладення матеріалу, Just-in-Time-Teaching (орієнтування на підготовку студентів до лекції шляхом поставлених через інтернет запитань), резонансна педагогіка (інтерації поміж особою і темою).
Необхідне обладнання	Проектор і ноутбук.

ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти	Аудиторна робота – 60 балів. Самостійна робота – 20 балів. Модульні письмові роботи – 20 балів.
---	---

	Залік оформляється шляхом сумування одержаних студентом балів за усі види навчальної діяльності. Підсумкова максимальна кількість балів – 100.		
Критерії оцінювання	1. Оцінювання аудиторної роботи (0 – 60 балів) студентів враховує успішність опрацювання теоретичних питань і базової та допоміжної літератури до змістових модулів лекційного курсу, якість виконання практичних завдань до змістових модулів навчальної дисципліни.		
	Шкала оцінювання		
	Кількість балів	Якість теоретичної та/чи практичної підготовки (усне опитування)	% правильних відповідей (аудиторна робота)
	60 – 56	відмінна	100 – 90
	55 – 46	дуже добра	89 – 81
	45 – 37	добра	80 – 71
	36 – 31	задовільна	70 – 61
	30 – 25	достатня	60 – 51
	20 – 0	незадовільна	50 і менше
	2. Оцінювання самостійної роботи студентів (0-20), враховує якість та обсяг опрацювання наукової літератури, вміння її реферувати, аналізувати, узагальнювати результати пошуків і виклад власних думок.		
	Шкала оцінювання		
	Кількість балів	Якість теоретичної та/чи практичної підготовки (усне опитування)	% правильних відповідей (індивідуальне завдання)
	20 – 18	відмінна	100 – 90
17 – 16	дуже добра	89 – 81	
16 – 15	добра	80 – 71	
14 – 13	задовільна	70 – 61	
12 – 11	достатня	60 – 51	
10 – 0	незадовільна	50 і менше	
3. Оцінювання реферування концерту (0-20 балів) враховує самостійність аналізу і врахування засвоєного матеріалу.			
Шкала оцінювання			
Кількість балів	Якість теоретичної та/чи практичної підготовки (усне опитування)	% правильних відповідей (тестування)	

	20 – 19	відмінна	100 – 90	
	18 – 17	дуже добра	89 – 81	
	16 – 15	добра	80 – 71	
	14 – 13	задовільна	70 – 61	
	12 – 11	достатня	60 – 51	
	10 – 0	незадовільна	50 і менше	
Політика виставлення балів	Крім перерахованих вище видів навчальної діяльності при підсумковому оцінюванні враховується також присутність на заняттях, запізнення, активність студента під час практичного заняття. Недопустимим є користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням. Також неприйнятним є списування, плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.			
Шкала оцінювання: національна та ECTS	Кількість балів	Оцінка ECTS	Визначення	Залік
	100 - 90	A	Відмінно	Зараховано
	89 - 81	B	Дуже добре	Зараховано
	80 - 71	C	Добре	Зараховано
	70 - 61	D	Задовільно	Зараховано
	60 - 51	E	Достатньо	Зараховано
	21 - 50	FX	Недостатньо	Не зараховано (з можливістю повторного складання)
	0 - 20	F	Незадовільно	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)
Студентам на замітку	<p>Академічна доброчесність. Індивідуальні завдання студентів мають бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів є прикладом академічної недоброчесності. Виявлення її ознак в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Всі студенти повинні відвідувати усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати</p>			

	<p>викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Література, яка надається викладачем, використовується студентами виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Також вітається використання студентами іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ТЕМИ ПИСЬМОВОЇ МОДУЛЬНОЇ РОБОТИ:

1. Ästhetik des Gesamtkunstwerks von Richard Wagner.
2. Das Mittelalter von Richard Wagner.
3. Mythos im „Ring des Nibelungen“ von Richard Wagner.
4. Das Libretto von Richard Wagner.
5. Ein neues Verhältnis zwischen Musik und Drama in „Tristan und Isolde“ von Richard Wagner.
6. Richard Wagners Pariser Novellen.
7. Gesamtkunstwerk als ein intermediales Phänomen.
8. Bertolt Brecht und Richard Wagner.
9. Das Bild von Richard Wagner im Roman „Verdi. Roman der Oper“ von F. Werfel.
10. Wagners Leitmotivtechnik bei Thomas Mann.
11. Unterschiede und Gemeinsamkeiten im Leben von Richard Wagner und Thomas Mann.

СХЕМА КУРСУ

2023/2024 н.р., семестр 10

Тиждень /Дата	Тема, план, тези	Форма діяльності	Література	Завдання, год.	Термін виконання
	Змістовий модуль 1. Життя і творчість Ріхарда Вагнера				
1/	Тема 1. Основні етапи життя і творчості Ріхарда Вагнера. Зв'язок митця з німецькою літературою	лекція, перегляд фільму, обговорення	Основна: 4; 6; 10, 13 Додаткова: 27, 41	Прочитати біографію Ріхарда Вагнера, визначити її основні етапи. Прочитати лібрето «Летючого голландця» Р. Вагнера.	
2 /	Тема 2. Естетика музичної драми Ріхарда Вагнера. Нова теорія міфу. Міф і модернізм: «Перстень Нібелунга»	лекція	Основна: 4; 6; 7; 10 Додаткова: 27; 32	Прочитати праці «Опера і драма» і «Музика майбутнього» Ріхарда Вагнера	
3 /	Тема 3. Від історії до сказання: аналіз музичної драми «Летючий голландець» Р. Вагнера	семінар, перегляд фрагментів опери, обговорення	Основна: 1; 10 Додаткова: 41.	Подивитися театральну постановку «Летючого голландця» Ріхарда Вагнера. https://www.youtube.com/watch?v=Z8dtRIFVmDw	
	Змістовий модуль 2. Рецепція творчості Ріхарда Вагнера в німецькій літературі				
4/	Тема 4. Поняття вагнеризму. Літературний вагнеризм	лекція	Основана: 2; 12; 17	Ознайомитися з працею «Українська книга про	

			Додаткова: 31	Ріхарда Вагнера / за заг. наук. ред. Марини Черкашиної-Губаренко, Олександра Клековкіна. Київ: ІПСМ НАМ України, 2022.	
5/	Тема 5. Теодор Фонтане і Ріхард Вагнер (роман «L'Adultera»)	лекція	Основна: 11; 22 Додаткова: 30	Прочитати новели Р. Вагнера („Eine Pilgerfahrt zu Beethoven“) https://www.projekt-gutenberg.org/wagner/schrifte/chap005.html	01.10-12.10
6 /	Тема 6. Ріхард Вагнер у творчості Франца Верфеля. Роман «Верді. Роман опери»	семінар	Основна: 2; 25 Додаткова: 40	Ознайомитися із монографією «Nachklänge Richard Wagners im Roman» von Anna Jacobson. https://daten.digital-sammlungen.de/0014/bsb00142278/images/index.html?id=00142278&groesser=&fip=fsdrxdsydxdsydxdsydxsdxsxdwxdydeqwzts&no=87&seite=93 Систематизувати приклади впливу естетики Вагнера на німецьку літературу кінця ХІХ – початку ХХ століття.	08.10-2.11
7/	Тема 7. Протиставлення творчих концептів Верді і Вагнера в романі «Верді. Роман опери» Франца		Основана: 2; 25 Додаткова: 40	Прочитати роман «Верді. Роман опери» Франца Верфеля, сформулювати	

	Верфеля			музичні концепти Верді і Вагнера	
8 /	Тема 8. Томас Манн у «тіні Ріхарда Вагнера». Томас Манн про вплив на нього музики	лекція	Основна: 2; 15; 20 Додаткова: 29; 35 Інтернет-ресурси: 44; 48	Послухати висловлювання Томаса Манна про Ріхарда Вагнера, проаналізувати текст. https://www.youtube.com/watch?v=tH5jx-l1Z3o	15.10-30.11
9 / 22.10- 26.10	Тема 9. Поняття «лейтмотиву» Ріхарда Вагнера і його переосмислення Томасом Манном	лекція	Основана: 2; 15; 20; 22; 24 Додаткова: 29; 42	Прочитати статтю А. Оплатки про «Ріхарда Вагнера і Томаса Манна, визначити її основні положення https://www.e-periodica.ch/cntmng?pid=smh-002:1965:45::1502	
10 /	Тема 10. Стаття Томаса Манна «Страждання і велич Ріхарда Вагнера»: Томас Манн як критичний вагнеріанець	семінар	Основна: 2; 20; 24	Прочитати статтю Томаса Манна «Leiden und Größe Richard Wagners» визначити її основні положення	
11 /	Тема 11. Новела «Трістан»: відгомін у ній вагнеризму	семінар	Основана: 19; 24 Додаткова: 29; 36	Прочитати новелу «Трістан» Томаса Манна, поміркувати над проблемою впливу на її написання естетики Ріхарда Вагнера.	
12 /	Тема 12. Любовна сцена із «Трістана і Ізольди» Ріхарда Вагнера й її літературний опис у	семінар	Основана: 19; 24 Додаткова: 29; 36	Подивитися театральну постановку «Трістана та	

	новелі «Трістан» Томаса Манна			Ізольди» Ріхарда Вагнера.	
13 /	Тема 13. Поняття «Gesamtkunstwerk» Ріхарда Вагнера і концепція роману Томаса Манна	лекція	Основна: 2: 30; 24 Додаткова: 35	Прочитати роман «Буденброки» Томаса Манна, визначити лейтмотиви роману	
14 /	Тема 14. «Буденброки» Томаса Манна як симфонія із покликаннями на Ріхарда Вагнера		Основна: 2 Додаткова: 29; 36	Прочитати сценічне есе «Rein Gold» Ельфріде Єлінек.	
15 /	Тема 15. Вагнер у сценічному есе «Rein Gold» Ельфріди Єлінек	семінар	Основана: 16		
16 /	Презентація рефератів і обговорення самостійної роботи	семінар			